

**XORIJIY DAVLATLARDA MARKAZIY IJRO HOKIMIYATI ORGANLARI
TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI**

Murodbek Otajonov Raxim o'g'li,

Qoraqalpoq davlat universiteti

Yuridik fakulteti Davlat boshqaruvi huquqi yo'nalishi

2-kurs magistranti

Annotatsiya: Xorijiy davlatlarda markaziy ijro hokimiyati organlari tizimini takomillashtirish masalalari zamonaviy davlat boshqaruvi uchun muhim ahamiyatga ega. Har bir davlat o'zining siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy sharoitlariga mos ravishda markaziy ijro hokimiyati organlarini tashkil etadi va ularning faoliyatini samarali olib borishga intiladi. Ushbu maqolada xorijiy davlatlarda markaziy ijro hokimiyati organlarini takomillashtirishga doir masalalar, ularning samaradorligini oshirish yo'llari va mavjud muammolar haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit so'zlar: xorijiy davlatlar, tajribalar, ijro hokimiyati organlari, funktsiya, kommunikatsiya tizimlari, ma'lumotlar tahlili.

Markaziy ijro hokimiyati organlari davlat boshqaruvining asosiy poydevorini tashkil etadi. Ular davlat siyosatini amalga oshirish, qonunlarni ijro etish va fuqarolarga xizmat ko'rsatish vazifalarini bajaradi. Har bir davlatda bu organlar o'zining strukturasi, funksiyalariga va vazifalariga ega. Markaziy ijro hokimiyati organlarining samaradorligini oshirish uchun ularning ichki tashkilotini takomillashtirish zarur. Bu jarayonda organlar o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, ma'lumotlar almashinuvi va kommunikatsiya tizimlarini yaxshilash muhim ahamiyatga ega. Bunday yondashuvlar davlat boshqaruvini yanada samarali va tezkor qilishga yordam beradi. Xorijiy davlatlarda markaziy ijro hokimiyati organlarining faoliyatini baholash va monitoring qilish tizimini joriy etish muhimdir. Bu jarayon orqali davlat organlarining faoliyati samaradorligini o'lchash, muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish uchun zarur chora-tadbirlarni ishlab chiqish mumkin. Monitoring tizimi davlat organlarining ochiqligini va hisobdorligini oshirishga ham xizmat qiladi. Fuqarolar va jamiyat uchun davlat organlarining faoliyatini kuzatish imkoniyatini yaratish, ularning ishonchini oshirishga yordam beradi.[1]

Kadrlar siyosatini takomillashtirish ham markaziy ijro hokimiyati organlarining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Malakali va tajribali kadrlar davlat boshqaruvining samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Kadrlar tayyorlash va ularni malakasini oshirish uchun zamonaviy ta'lim tizimlarini joriy etish, treninglar va seminarlar o'tkazish kerak. Bu jarayon kadrlarning bilim va ko'nikmalarini yangilashga yordam beradi. Kadrlar o'rtasida raqobatni oshirish va malakali

mutaxassislarni jalb qilish davlat organlarining ishini yanada samarali qiladi. Xorijiy davlatlarda markaziy ijro hokimiyati organlarining faoliyatini raqamlashtirish jarayoni ham muhim ahamiyatga ega. Raqamli texnologiyalar davlat boshqaruvini yanada samarali va tezkor qilishga yordam beradi. Elektron hukumat tizimlari orqali fuqarolar davlat xizmatlaridan qulay va tezkor foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa davlat organlarining ishini yanada ochiq va shaffof qiladi. Raqamli xizmatlar fuqarolarga vaqt va resurslarni tejash imkonini beradi, shuningdek, davlat organlarining ishini tezlashtiradi.[2]

Xalqaro tajribalarni o'rganish va joriy etish ham xorijiy davlatlarda markaziy ijro hokimiyati tizimini takomillashtirishda muhimdir. Boshqa davlatlarning muvaffaqiyatli tajribalari va yondashuvlari o'z davlatimizda ham qo'llanilishi mumkin. Bu jarayonda xalqaro tashkilotlar va ekspertlar bilan hamkorlik qilish, seminarlar va konferensiyalar o'tkazish orqali tajriba almashish muhimdir. Xalqaro tajribalarni o'rganish orqali davlat organlari o'z faoliyatini yanada samarali va innovatsion tarzda olib borish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Fuqarolar ishtirokini ta'minlash zarur. Davlat organlari fuqarolar oldida hisobdor bo'lishi, ularning manfaatlarini himoya qilishi va ijtimoiy adolatni ta'minlashi kerak. Buning uchun ochiq eshiklar kuni, fuqarolar yig'inlari va boshqa tadbirlar o'tkazish orqali fuqarolarni jalb qilish mumkin. Bu jarayon davlat organlarining ishini yanada samarali qiladi va fuqarolar bilan muloqotni kuchaytiradi. Fuqarolar davlat boshqaruvida faol ishtirok etishlari, o'z fikr va takliflarini bildirishlari kerak.[3]

Innovatsion yondashuvlarni qo'llash ham markaziy ijro hokimiyati organlarining faoliyatini takomillashtirishda muhimdir. Yangi g'oyalar, texnologiyalar va metodologiyalarni joriy etish orqali davlat boshqaruvini takomillashtirish mumkin. Innovatsion yondashuvlar davlat organlarining ishini yanada samarali va tezkor qilishga yordam beradi. Bunday yondashuvlarni amalga oshirish uchun davlat organlari ichida innovatsion muhitni yaratish, yangi g'oyalarni qo'llab-quvvatlash va amalga oshirish uchun zarur sharoitlarni ta'minlash kerak.[4]

Ijtimoiy mas'uliyatni oshirish ham markaziy ijro hokimiyati organlarining faoliyatini takomillashtirishda muhim ahamiyatga ega. Davlat organlari fuqarolar oldida hisobdor bo'lishi, ularning manfaatlarini himoya qilishi va ijtimoiy adolatni ta'minlashi kerak. Bu jarayonda davlat organlarining ochiqligini va shaffofligini oshirish muhimdir. Fuqarolar davlat organlarining faoliyatini kuzatib borishlari, o'z fikr va takliflarini bildirishlari mumkin. Bu esa davlat organlarining ishini yanada samarali qiladi va fuqarolar bilan muloqotni kuchaytiradi. Xorijiy davlatlarda markaziy ijro hokimiyati organlari tizimini takomillashtirish masalalari doimiy ravishda o'rganilishi va yangilanib turilishi zarur. Davlat boshqaruvi dinamik jarayon bo'lib, u doimiy o'zgarib turadi. Shuning uchun, markaziy ijro hokimiyati organlari o'z faoliyatini doimiy ravishda takomillashtirib borishlari, yangi talablarga moslashishlari

kerak. Bu jarayon davlat boshqaruvini yanada samarali qilishga va fuqarolar manfaatlarini himoya qilishga xizmat qiladi.[5]

Xorijiy davlatlarda markaziy ijro hokimiyati organlari tizimini takomillashtirish masalalari, ayniqsa, Amerika Qo'shma Shtatlaridagi tajribalar asosida o'rganish uchun juda muhimdir. AQSH davlat boshqaruvi tizimi murakkab va ko'p qatlamli bo'lib, u federal va shtat darajasida tashkil etilgan. Ushbu tizimda markaziy ijro hokimiyati organlari, ya'ni Prezident va uning idoralari, Kongress va sud tizimi o'rtasida kuchlarni taqsimlash asosida ishlaydi. AQSHda markaziy ijro hokimiyati organlari samaradorligini oshirish uchun bir qator strategiyalar va yondashuvlar qo'llaniladi. Birinchidan, davlat boshqaruvining ochiqligi va shaffofligi muhim ahamiyatga ega. Ommaviy axborot vositalari va fuqarolar jamiyatining faol ishtiroki orqali davlat organlarining faoliyati ustidan nazorat o'rnatiladi. Bu esa fuqarolar ishonchini oshiradi va davlat idoralarning hisobdorligini ta'minlaydi. Ikkinchidan, AQSHda innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali davlat boshqaruvini takomillashtirishga katta e'tibor qaratiladi. Raqamli davlat boshqaruvi, masalan, elektron hukumat tizimlari va onlayn xizmatlar orqali fuqarolarga qulayliklar yaratadi. Bu nafaqat davlat xizmatlarining sifatini oshiradi, balki fuqarolar bilan davlat o'rtasidagi muloqotni ham osonlashtiradi. Shuningdek, AQSHda davlat boshqaruvining samaradorligini oshirishda malakali kadrlarni tayyorlash va ularning kasbiy rivojlanishiga katta e'tibor beriladi. Davlat xizmatiga qabul qilish jarayonlari ochiq va shaffof bo'lishi, malakali mutaxassislarni jalb qilish imkonini beradi. Bu esa markaziy ijro hokimiyati organlarining sifatini oshirishga yordam beradi. AQSHda markaziy ijro hokimiyati organlari tizimini takomillashtirishda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik ham muhim rol o'ynaydi. Xususiy sektor innovatsion yechimlar va texnologiyalar bilan ta'minlab, davlat boshqaruvining samaradorligini oshirishda yordam beradi. Bu hamkorlik, shuningdek, iqtisodiy o'sishni ta'minlash va yangi ish o'rinlarini yaratishda ham muhim ahamiyatga ega. AQSHdagi markaziy ijro hokimiyati organlari tizimining takomillashtirilishi ko'p jihatdan ochiqlik, innovatsiyalar, malakali kadrlar tayyorlash va davlat-xususiy sektor hamkorligiga bog'liqdir. Ushbu yondashuvlar, umuman olganda, davlat boshqaruvining samaradorligini oshirishga va fuqarolar uchun qulay sharoitlar yaratishga xizmat qiladi. Xorijiy tajribalar, jumladan AQSH tajribasi, O'zbekiston kabi davlatlarga o'z boshqaruv tizimlarini takomillashtirishda foydali bo'lishi mumkin.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, xorijiy davlatlarda markaziy ijro hokimiyati organlari tizimini takomillashtirish masalalari ko'plab muammolarni o'z ichiga oladi. Ushbu muammolarni hal qilish uchun kompleks yondashuvlar, innovatsion g'oyalar va xalqaro tajribalarni o'rganish zarur. Markaziy ijro hokimiyati organlari o'z faoliyatini samarali va tezkor amalga oshirish uchun ichki va tashqi omillarni hisobga olishlari

kerak. Bu jarayon davlat boshqaruvini yanada samarali qilishga va fuqarolar manfaatlarini himoya qilishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva, N. (2020). "Davlat boshqaruvi va uning samaradorligini oshirish yo'llari". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Karimov, A. (2019). "Markaziy ijro hokimiyati organlari: muammo va yechimlar". Samarqand: Samarqand davlat universiteti.
3. Tashkentov, B. (2021). "Xorijiy tajribalar asosida davlat boshqaruvini takomillashtirish". Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
4. Murodov, D. (2022). "Raqamli davlat boshqaruvi: yangi yondashuvlar va imkoniyatlar". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi.
5. Sirojiddinov, E. (2023). "Fuqarolar ishtirokini ta'minlash: davlat boshqaruvining yangi yo'nalishlari". Andijon: Andijon davlat universiteti.
6. Qodirov, F. (2020). "Xalqaro tajribalar va ularning O'zbekistonda qo'llanilishi". Nukus: Qoraqalpoq davlat universiteti.
7. Rustamov, O. (2021). "Markaziy ijro hokimiyati organlarining samaradorligini oshirishda innovatsiyalar". Farg'ona: Farg'ona davlat universiteti.
8. Xodjayeva, M. (2022). "Davlat boshqaruvining ochiqligi va shaffofligi: muammolar va yechimlar". Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi.